

ПРЕДГОВОР

Поштовани читаоци,

Приручник за примену прописа о трансферним цена у Србији који је пред вама представља плод вишегодишњег бављења материјом трансферних цена од стране аутора и то не само кроз практичан рад, већ и кроз едукацију пореских обвезника и Пореске управе из ове сложене и осетљиве области. Од новембра 2013. год. када је Привредни саветник у сарадњи са Правним факултетом Универзитета у Београду интензивније почео да се бави практичним оспособљавањем пореских стручњака из ове области, у виду специјалитичких студија за иновацију знања и семинара о трансферним ценама, одржали смо пет циклуса обуке кроз које је прошло око 400 полазника. Осим тога, у главна четири регионална центра Пореске управе (Београд, Нови Сад, Крагујевац, Ниш) средином 2015. год. одржани тренинзи за припаднике Пореске управе којима је присуствовало око 300 пореских инспектора.

Сврха овог издања је намера да представи инструктиван, практично оријентисан приручник за примену начела, правила и прописа о трансферним ценама, базиран на актуелној домаћој пореској регулативи (која је значајно измењена од 2013. год.) и општеприхваћеној међународној пракси опредељеној кроз Смернице ОЕЦД за примену правила о трансферним ценама за мултинационалне компаније и пореске управе. Смернице ОЕЦД о трансферним ценама, које су коришћене као извор права приликом уобличавања српских пореских норми о трансферним ценама и које су коришћене за припрему овог приручника, итекако су релевантне за Србију, будући да представљају међународни конзензус земаља чланица ОЕЦД у којима треба тражити одговоре на питања која нису довољно јасно регулисана домаћим пореским правом.

Трансферним ценама морају да се баве привредни субјекти који имају пословне и финансијске односе са повезаним лицима, било да се ради о повезаним правним или физичким лицима и независно од чињенице да ли са домаћим или страним повезаним лицима. Обавезе у вези са трансферним ценама имају правна лица, предузетници (осим паушалаца), пољопривредна газдинства обвезници пореза на приходе од самосталне делатности, као и огранци и друге пословне јединице страних правних лица који обављају привредну делатност у Србији у унутарграничним и прекограничним трансакцијама са повезаним лицима, док недобитне организације и паушално опорезовани предузетници нису обвезници примене прописа о трансферним ценама.

Приручник се састоји од шест делова. У првом делу, који представља увод у проблематику трансферних цена, указано је на појам трансферних цена и њихов значај у данашњем опорезивању, а затим су дата детаљна објашњења у вези са постојањем повезаности између обвезника и других лица и на низу примера приказани су да сада у Србији најчешћи случајеви за која су постављана питања у вези са постојањем повезаности у светлу чл. 59. Закона о порезу на добит правних лица (ЗПДПЛ). У уводном делу изложили смо и основне принципе за примену пореских правила о трансферним ценама у Србији и дали својеврстан алгоритам одлучивања који практичарима може помоћи приликом решавања дилема у вези са достављањем извештаја о трансферним ценама у скраћеном или пуном облику. На ову тему надовезују се, како смо их назвали, претходна питања, а то су потенцијално ризична подручја и типови трансакција у пословању са повезаним лицима, која носе већи степен доказивања и документовања.

У другом делу приказано је значење начела „ван дохвата руке“ и објашњени су начини на које се у складу са релевантним прописима врши анализа упоредивости и функ-

ционална анализа, која представља њен најзначајнији део. Досадашње искуство показује да анализа упоредивости и њена стожерна тачка – функционална анализа, представљају главни и најтежи корак који претходи избору методе за проверу усклађености трансферних цена.

Трећи део је у потпуности посвећен примени метода за проверу трансферних цена. У оквиру овог дела приказали смо све стандардне методе и методе засноване на добитку које су прихватљиве у Србији. Посебна пажња посвећена је предностима и недостацима сваке методе, околностима и условима када се свака метода може применити итд. Све претходно наведено илустровано је великим бројем примера за сваку методу.

Одређени типови трансакција са повезаним лицима су специфични и/или су законским и подзаконским прописима посебно уређени, те се указала потреба да се у посебном, четвртном делу приручника објасне специфичности појединих врста трансакција и начин како се код њих утврђује износ „ван дохвата руке“. То је случај са зајмовима и кредитима између повезаних лица, са чиме су у вези су питања утањене капитализације и обрачуна камате „ван дохвата руке“, затим са услугама које пружају, а посебно примају од повезаних лица, као и са прометом разних облика нематеријалне имовине повезаним лицима (лиценце, патенти, жигови, брендови и сл.). У овом делу су и поглавља о специфичностима трансферних цена код сталне пословне јединице нерезидентног обвезника која обавља делатност у Србији, о примени правила о трансферним ценама код пословних реорганизација, као и када постоје споразуми о учешћу у трошковима. Није заобиђена ни интеракција између трансферних цена и обрачуна пореза по одбитку у складу са међународним уговорима о избегавању међународног двоструког опорезивања, која је последњих година све значајнија, имајући у виду повећање броја земаља са којима Србија има закључене међународне пореске уговоре и плаћања која се по разним основама врше нерезидентним повезаним лицима.

У петом делу приказали смо материју документовања трансферних цена, тј. достављање извештаја (елабората, студије) надлежном пореском органу, а на крају овог дела презентирано је оно што у предметној области долази на крају, а то је ефекат на опорезиву добит и исказивање у пореском билансу.

Пошто је приручник намењен обема странама у спектру трансферних цена – како пореским обвезницима, рачуновођама, консултантима, академским истраживачима и сл. тако и фискусу – припадницима пореске администрације који ће вршити контроле и провере трансферних цена, у шестом делу обрадили смо основне поступке које се предузимају приликом контроле и ревизије трансферних цена и указали на једну од мањкавости постојећег законодавства – немогућност примене административних поступака сузбијања сукоба са пореском управом око трансферних цена.

У прилозима на крају књиге, дати су примери садржаја и изгледа студије у скраћеном и пуном облику за карактеристичне трансакције и на једном месту су сакупљена и по тематским областима приказана мишљења и објашњења која је Министарство финансија дало у вези са повезаним лицима и трансферним ценама.

Ради лакшег читања и скраћивања обима текста у приручнику смо за прописе и појмове који се од стране аутора користе на великом броју места, уместо пуног назива користили скраћенице. Списак скраћеница коришћених у приручнику дат је после предговора.

Позивамо читаоце да својим идејама, критикама и сугестијама дају допринос унапређењу употребне вредности књиге у следећем издању.

Издавач